

Standardy ochrony małoletnich w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie

Wstęp

Podstawową zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników PCPR i osoby współpracujące jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dzieci przemocy w jakiegokolwiek formie. Standardy ochrony małoletnich obowiązują wszystkich pracowników PCPR i osoby współpracujące i zawierają wytyczne dotyczące postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa i dobra dzieci.

Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji personel – dziecko i dziecko – dziecko ustalone w PCPR. Pracownicy posiadają wiedzę na temat czynników ryzyka i symptomów krzywdzenia dzieci i zwracają na nie uwagę w ramach wykonywanych obowiązków.

Słowniczek

Dyrektor – osoba pełniąca funkcję Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie
Zastępca Dyrektora – osoba pełniąca funkcję Zastępcy Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie

Koordynator – osoba pełniąca funkcję Koordynatora ds. Standardów ochrony małoletnich w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie

Pracownik – osoba zatrudniona w PCPR na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia

Partner współpracujący – osoba wykonująca zadania zlecone na terenie lub poza siedzibą PCPR na mocy odrębnych postępowań (zamówienia, zlecenie organizacji pozarządowej itp.)

Dziecko – osoba, która nie ukończyła 18 roku życia

Opiekun dziecka – osoba upoważniona do reprezentacji dziecka, w szczególności rodzic biologiczny, rodzic zastępczy, opiekun prawny

Osoba odpowiedzialna za interwencję – osoba wyznaczona przez Dyrektora PCPR bądź bezpośredniego przełożonego; pracownik, który inicjuje i podejmuje działania interwencyjne w związku z realizacją Standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem w sytuacji podejrzenia stosowania lub stosowania przemocy wobec dziecka

Dane osobowe dziecka – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka

Krzywdzenie dziecka – czyn zabroniony względem dziecka

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej właściwy dla miejsca zamieszkania rodziny biologicznej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

1. Pracownicy PCPR posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków, zwracają uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci. Załącznik nr 1 niniejszych Standardów stanowi praktyczny przewodnik rozpoznawania sygnałów, że dziecko może być krzywdzone.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka personel PCPR podejmuje rozmowę z opiekunami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Personel monitoruje sytuację i dobrostan dziecka.

Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników

1. Dyrektor przed zatrudnieniem pracownika mającego w ramach swoich zadań kontakt z dzieckiem (Dział Pieczy Zastępczej i Wydział interwencji Kryzysowej) zobowiązany jest,

- poza ogólnymi zasadami zatrudniania, do uzyskania informacji, czy dane tej osoby zamieszczone są w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.
2. Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów.
 3. Dyrektor pobiera od kandydata/kandydatki oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej.
 4. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
 5. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
 6. Zasadzie opisanej w ust. 1 – 5 podlegają także pełnoletni wolontariusze, stażyści i praktykanci. W wyjątkowych sytuacjach dopuszcza się złożenie przez w/w stosownego oświadczenia, które ma moc obowiązywania do czasu uzyskania informacji z rejestru.
 7. Kandydat do pracy w procedurze rekrutacyjnej składa oświadczenie o niekaralności.

Zasady dotyczące bezpiecznych relacji pracowników z dziećmi

1. Pracownicy traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie. Personel realizując te cele działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych PCPR oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy, a także każdą dorosłą osobę mającą kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką instytucji, jeśli kontakt ten odbywa się za zgodą PCPR i/lub na jej terenie.
2. Pracownicy promują działania mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw, wyrażanie emocji w sposób nie krzywdzący innych, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zasad „dobrego wychowania”.
3. Zabronione są wszelkie działania przemocowe wobec dzieci. Dopuszcza się przytrzymanie dziecka w sytuacjach, gdy żaden inny sposób nie można powstrzymać go od zachowań autoagresywnych lub agresywnych.
4. Kontakt fizyczny z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu, gdy jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, niepełnosprawność, etap rozwoju, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny.
5. Przy stosowaniu kontaktu fizycznego z dzieckiem pracownik zawsze musi obserwować reakcje i dostosowywać do nich swoje działania. W przypadku zauważenia dyskomfortu u dziecka należy natychmiast odstąpić od kontaktu (nie dotyczy sytuacji w kwestii przytrzymywania dziecka dla jego bezpieczeństwa).

6. Nie wolno dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
7. Należy zachować szczególną ostrożność w stosunku do dzieci, które doświadczyły krzywdzenia, w tym seksualnego lub fizycznego. W sytuacji, gdy dziecko dąży do nawiązania niestosownych kontaktów należy sprawę niezwłocznie zgłosić Zastępcy Dyrektora lub Dyrektorowi.
8. W sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka należy unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem.
9. Dopuszcza się kontakt fizyczny z dzieckiem w sytuacji trudnej emocjonalnie dla dziecka, w szczególności w czasie interwencji, odebrania dziecka z domu biologicznych rodziców na mocy postanowienia sądu, przewożenia do placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych w celu zniwelowania napięcia, obniżenia stresu, pocieszenia, uspokojenia, z zachowaniem profesjonalizmu i adekwatnie do zaistniałej sytuacji.
10. W komunikacji z dziećmi pracownik zobowiązany jest zachować cierpliwość i szacunek.
11. Pracownik słucha uważnie dzieci i udziela im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
12. Nie wolno krzyczeć do dziecka w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci.
13. Nie wolno pracownikowi ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
14. Pracownik szanuje prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępianie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić to dziecku najszybciej jak to możliwe.
15. Pracownik zobowiązany jest do zadbania o to, aby być w zasięgu wzroku lub słuchu innych członków personelu, kiedy prowadzi aktywności z dziećmi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy pracownik musi zostać z dzieckiem sam na sam, zawsze powiadamia o tym innego pracownika oraz informuje, w którym dokładnie miejscu będzie przebywać wraz z dzieckiem.
16. Nie wolno pracownikowi zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
17. Należy każdorazowo zapewnić dziecko, że jeśli czuje się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, może o tym powiedzieć wskazanej osobie, która jest wyznaczona do podjęcia interwencji i może oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
18. Pracownik docenia i szanuje wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażuje i traktuje równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/ niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
19. Pracownik unika faworyzowania dzieci.
20. Nie wolno pracownikowi nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.

21. Nie wolno pracownikom utrwać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych.
22. Nie wolno pracownikowi proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
23. Nie wolno pracownikowi przyjmować pieniędzy ani prezentów od dziecka, ani rodziców/opiekunów prawnych dziecka. Nie wolno wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.
24. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie dziecka przez pracownika lub pracownika przez dziecko, muszą być zgłaszane Dyrektorowi. Jeśli pracownik jest ich świadkiem zobowiązany jest do reakcji stanowczej, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone

1. Małoletni mają obowiązek przestrzegania ogólnie obowiązujących zasad i norm zachowania.
2. Małoletni uznają prawo innych małoletnich do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, sytuację rodzinną, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych, nikogo nie dyskryminują.
3. Zachowanie i postępowanie małoletnich wobec innych osób nie narusza ich poczucia godności i wartości osobistej.
4. Kontakty między małoletnimi wymagają przestrzegania zasad kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych, okazywanie uprzejmości, życzliwości, poprawnego, wolnego od wulgaryzmów języka, kontroli własnego zachowania i emocji.
5. Małoletni okazują zrozumienie dla problemów i trudności innych, nie wyśmiewają ich i nie krytykują.
6. W kontaktach między sobą małoletni nie powinni zachowywać się w sposób konkurencyjny i prowokacyjny. Nie powinni odczuwać poczucia zagrożenia, czy odczuwać wrogość ze strony innych.
7. Małoletni mają prawo do własnych poglądów, zdania, ocen, spojrzenia na świat oraz wyrażania ich, pod warunkiem, że sposób ich wyrażania jest wolny od agresji i przemocy oraz nikomu nie wyrządza krzywdy.
8. Bez względu na powód agresja i przemoc fizyczna, psychiczna, słowna wśród małoletnich nie może być przez nich akceptowana i stosowana.
9. Małoletni mają obowiązek przeciwstawiania się wszelkim przejawom brutalności i wulgarności oraz informowania o ewentualnych zagrożeniach.

Niedozwolone zachowania małoletnich:

1. Stosowanie agresji i przemocy wobec innych:
 - a) agresji i przemocy fizycznej (bicie, uderzanie, kopanie, popychanie, szarpanie, wymuszanie, napastowanie seksualne, nadużywanie swojej przewagi, fizyczne zaczepki, namawianie innych do podejmowania niewłaściwych zachowań, rzucanie w kogoś przedmiotami),
 - b) agresji i przemocy słownej (groźby, obelgi, wyzwiska, przezywanie, ośmieszanie, obrażanie, drwienie, szydzenie, przedrzeźnianie, groźby, plotki, obraźliwe żarty, obraźliwe SMS-y i MMS-y, obraźliwe treści na forach internetowych, telefony i e-maile zawierające treści poniżające itp.),
 - c) agresji i przemocy psychicznej (poniżanie, wykluczanie, izolacja, milczenie, manipulowanie, wulgarne gesty, niszczenie i zabieranie rzeczy innej osoby, straszenie,

- szantażowanie.
2. Stwarzanie niebezpiecznych sytuacji, np. rzucanie przedmiotami, przynoszenie i używanie ostrych narzędzi, innych niebezpiecznych przedmiotów i substancji, używanie ognia.
 3. Celowe stosowanie zachowań niebezpiecznych.
 4. Uleganie nalogom.
 5. Zwracanie się do innych w niestosowny sposób, używanie wulgaryzmów.
 6. Przywłaszczanie sobie czyjejs własności, niszczenie mienia, wyludzanie pieniędzy i rzeczy.
 7. Rozwiązywanie konfliktów z użyciem siły, agresji, udział w bójce, awanturze.
 8. Znęcanie się nad innymi, szykanowanie innych, zastraszanie, szantażowanie, przemoc zorganizowana, oszukiwanie, promowanie zachowań przemocowych.
 9. Fotografowanie, nagrywanie dźwięku lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych osób bez ich zgody.
 10. Stosowanie wobec innych osób różnych form cyberprzemocy.

Zasady dotyczące kontaktu dziecka, w tym umieszczonego w pieczy zastępczej, z rodzicem biologicznym

1. W przypadku realizacji na terenie PCPR kontaktu dziecka, w tym umieszczonego w pieczy zastępczej, z rodzicem biologicznym rodzic zobowiązany do przestrzegania obowiązujących w PCPR zasad i stosować się do zaleceń pracowników.
2. W przypadku zaobserwowania agresywnego zachowania rodzica pracownik ma prawo nie dopuścić do kontaktu lub go przerwać. Te same zasady obowiązują w przypadku stwierdzenia pozostawania rodzica pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.
3. Kontakt musi przebiegać z poszanowaniem praw i emocji dziecka.
4. W trakcie kontaktu rodzic zobowiązany jest do przestrzegania ogólnoprzyjętych zasad kultury.
5. Za kontakt dziecka umieszczonego w pieczy w domu rodzinnym odpowiedzialność ponosi rodzina zastępcza.
6. Przed planowanym urlopowaniem dziecka do rodziny biologicznej rodzina zastępcza zobowiązana jest poinformować o tym fakcie pracownika PCPR.
7. Po powzięciu informacji o planowanym urlopowaniu dziecka pracownik PCPR, w uzasadnionych przypadkach, zobowiązany jest do wystosowania pisma do OPS zawierającego:
 - informację o planowanym urlopowaniu,
 - prośbę o sprawdzenie warunków rodziny,
 - prośbę o przesłanie do PCPR opinii na temat możliwości urlopowania dziecka,
 - prośbę o wejście w środowisko w trakcie urlopowaniu dziecka.
8. Rodzina zastępcza może urlopować dziecko do rodziny biologicznej, w uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu od pracownika PCPR informacji o opinii OPS dotyczącej możliwości urlopowania.
9. Dopuszcza się możliwość odstąpienia od uzyskania opinii OPS w przypadku urlopowania dziecka z rodziny spokrewnionej.

Zasady i procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka lub posiadania informacji o krzywdzeniu dziecka oraz procedury podejmowania czynności prawnych z nią związanych, w tym wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”

1. Zagrożenie bezpieczeństwa dzieci może przybierać różne formy, z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania.
2. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa dzieci:
 - a) popełniono przestępstwo na szkodę dziecka np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad dzieckiem,

- b) doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, takiej jak np. krzyk, kary fizyczne, poniżanie,
 - c) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych dziecka np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem.
3. Rozpoznawanie przemocy wobec małoletniego odbywa się poprzez:
 - a) ujawnienie przemocy przez samego małoletniego;
 - b) informacje od osoby będącej bezpośrednim świadkiem przemocy wobec małoletniego;
 - c) analizę objawów krzywdzenia występujących u pokrzywdzonego małoletniego.
 4. Ujawnienie przez małoletniego lub inną osobę, faktu doznawania przemocy nie podlega ocenie wiarygodności ze strony pracownika PCPR, wymaga zareagowania.
 5. Podejmowanie interwencji w sytuacjach krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego należy do powołanego przez Dyrektora Koordynatora ds. standardów ochrony małoletnich.
 6. Każdy pracownik PCPR, który zauważy, podejrzewa u małoletniego symptomy krzywdzenia lub też poweźmie informacje, zgłoszenie bezpośrednio od małoletniego lub osób innych o przemocy wobec małoletniego jest zobowiązany zareagować, jeżeli to konieczne udzielić pierwszej pomocy.
 7. W sytuacji zgłoszenia przemocy wobec małoletniego przez osobę z zewnątrz, powinna się ona wylegitymować dokumentem ze zdjęciem oraz wskazać dane do kontaktu. Pracownik, do którego wpływa zgłoszenie podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletniego lub jej stosowania sporządza szczegółowy dokument zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszych standardów i w trybie pilnym przekazuje ją Dyrektorowi PCPR lub Koordynatorowi. Notatkę ze zgłoszenia podpisuje się pracownik, do którego wpłynęło zgłoszenie i osoba zgłaszająca.
 8. Pracownik PCPR po zidentyfikowaniu ryzyka krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego przez pracownika, innego dorosłego, rodziców lub opiekunów małoletniego, innego małoletniego niezwłocznie interweniuje, a następnie informuje o tym Dyrektora PCPR i Koordynatora oraz sporządza niezwłocznie protokół interwencji, który stanowi załącznik nr 3 do niniejszych standardów.
 9. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie wypełnia kartę interwencji. W dalszej kolejności informuje Dyrektora PCPR, Koordynatora i rodziców lub opiekunów.
 10. Każdy przypadek dotyczący podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego jest rozpoznawany indywidualnie i ze szczególną starannością. Pracownik PCPR, który powziął informację o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego współpracuje z Dyrektorem PCPR i Koordynatorem. Wspólnie dokonują analizy sytuacji i podejmują decyzję o formach wsparcia i powiadamianiu właściwych instytucji i organów (policji, sądu rodzinnego, ops, przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego oraz wszczęciu procedury „Niebieskiej Karty”). W szczególnie skomplikowanych przypadkach Dyrektor PCPR powołuje Zespół Interwencyjny w skład zespołu mogą być powołani: osoba odpowiedzialna za realizację Standardów Ochrony Maloletnich – Koordynator, Dyrektor, psycholog, pracownik socjalny, pedagog, koordynator rodzimej pieczy zastępczej i pracownicy posiadający wiedzę i informacje nt. krzywdzenia dziecka. Zespół dokonuje oceny i analizy sytuacji i wypracowuje dalsze działania oraz podejmuje decyzje w sprawie.
 11. Każdy przypadek dotyczący podejrzenia krzywdzenia bądź krzywdzenia małoletniego jest ewidencjonowany w Rejestrze Zdarzeń Podejrzenia Krzywdzenia lub Krzywdzenia Maloletnich, którego wzór stanowi załącznik nr 4 do niniejszych Standardów. Wpisu w rejestrze dokonuje Koordynator, a w przypadku jego nieobecności osoba go zastępująca.
 12. Zadania i obowiązki pracowników PCPR:

Dyrektor PCPR:

a) W porozumieniu z Koordynatorem i pracownikiem, który posiada wiedzę na temat podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego, występuje do sądu rodzinnego i prokuratury, ośrodka pomocy społecznej z zawiadomieniem o podejrzeniu i zagrożeniu małoletniego krzywdzeniem.

b) Podpisuje wszystkie pisma wychodzące w sprawach krzywdzenia małoletnich.

c) Powołuje Zespoły Interwencyjne i nadzoruje ich pracę.

d) Określa zasady prowadzenia dokumentacji.

e) Współpracuje z instytucjami zewnętrznymi działającymi na rzecz wspierania i pomocy osobom doznającym przemocy.

f) Zapewnia pomoc pracownikom w realizacji ich zadań oraz ich doskonaleniu zawodowemu umożliwiając m.in. możliwość konsultacji w szczególnie trudnych przypadkach, organizuje szkolenia w zakresie przeciwdziałania przemocy.

13. Koordynator ds. standardów ochrony małoletnich:

a) W sytuacji podejrzenia przemocy wobec małoletniego zbiera informacje o zdarzeniu w celu wstępnej diagnozy sytuacji, której dokonuje wraz z Dyrektorem PCPR i pracownikiem, który powziął informacje o ewentualnym krzywdzeniu.

b) Prowadzi Rejestr Zdarzeń Podejrzenia Krzywdzenia lub Krzywdzenia Małoletnich.

c) W porozumieniu z Dyrektorem PCPR i pracownikiem, który powziął informację o ewentualnym krzywdzeniu dokonują analizy sytuacji i podejmują decyzję o formach wsparcia i powiadomieniu właściwych instytucji i organów, przygotowując odpowiednią dokumentację.

d) Bierze udział w Zespole interwencyjnym.

e) W przypadku powołania grupy diagnostyczno – pomocowej wskazuje pracownika lub sam uczestniczy w jego pracach.

f) Podpisuje pisma wychodzące w sprawach krzywdzenia małoletnich w przypadku nieobecności Dyrektora.

14. Wszyscy pracownicy PCPR:

a) Udzielają małoletniemu bezpośredniej pomocy jeżeli jest zagrożone jego życie i zdrowie.

b) Kontaktują się z koordynatorem w celu dalszej współpracy związku z podejrzeniem krzywdzenia lub krzywdzeniem dziecka.

c) W porozumieniu z Dyrektorem PCPR i Koordynatorem dokonują analizy sytuacji małoletniego wobec którego istnieje podejrzenie krzywdzenia i podejmują decyzje o formach wsparcia i powiadamianiu właściwych instytucji i organów.

d) Monitorują sytuację małoletniego obserwując ewentualnie zmiany jego zachowania itp.

e) Udzielają małoletniemu wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

Zasady ochrony danych dziecka

1. Dane osobowe małoletnich, w tym wizerunek podlegają ochronie.
2. Szczegółowe zasady ochrony danych dziecka, w tym wizerunku określone są w przepisach szczegółowych.

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet oraz procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi w Internecie oraz utrwalonymi w innej formie

1. Na terenie PCPR nie ma ogólnodostępnej sieci internetowej.
2. Za treści, które dzieci oglądają na własnych nośnikach (telefony, tablety, laptopy) odpowiadają rodzice, rodzice zastępczy, opiekunowie prawni.
3. Pracownicy Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej w ramach swoich czynności służbowych poruszają z rodzicami zastępczymi oraz dziećmi kwestię bezpiecznego korzystania z Internetu, zarówno przez dzieci, jak i dorosłych.
4. Bezpieczeństwo w sieci, cyberprzemoc, cyberuzależnienia i tematy pokrewne poruszane są

- w pracy pracowników Wydziału Interwencji Kryzysowej w czasie grup wsparcia oraz szkoleń podwyższających kompetencje rodzin zastępczych.
5. Wszystkie symptomy świadczące o behawioralnym uzależnieniu cyfrowym zauważone przez rodziców zastępczych, pracowników Zespołu ds rodzinnej pieczy zastępczej, nauczycieli, pedagogów lub innych osób z otoczenia dziecka traktowane są jako potencjalne zagrożenie dziecka i wdrażane są środki wspierające, w zależności od stwierdzonych potrzeb.

Sposób udostępniania rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim Standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

1. Standardy ochrony małoletnich w formie papierowej są dostępne do wglądu u Koordynatora oraz pracowników Działu Pieczy Zastępczej i Wydziału Interwencji Kryzysowej.
2. Ponadto Standardy ochrony małoletnich są opublikowane na stronie internetowej PCPR.
3. Każda rodzina zastępcza współpracująca z PCPR zobowiązana jest do zapoznania się ze Standardami ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz stosowania się do przyjętych w nim zasad.
4. Koordynator ds. Standardów odbiera od każdego pracownika oraz rodziny zastępczej pod opieką PCPR oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony dzieci przed krzywdzeniem. W/w oświadczenie stanowi załącznik nr 5 do niniejszych Standardów.

Zasady przeglądu i aktualizacji Standardów ochrony małoletnich

1. Koordynator jest osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów oraz za proponowanie w nich zmian.
2. Koordynator przeprowadza wśród pracowników PCPR, raz na 12 miesięcy, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi załącznik nr 6 do niniejszych Standardów.
3. W ankiecie pracownicy mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać ich naruszenia w PCPR.
4. Koordynator dokonuje opracowania ankiet wypełnionych przez pracowników. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu wraz z rekomendacjami, który następnie przekazuje Dyrektorowi.
5. Dyrektor wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom nowe brzmienie Standardów ochrony małoletnich.

Jak rozpoznać przemoc?

Występowanie pojedynczego objawu na ogół nie jest dowodem na to, że dziecko doświadcza krzywdzenia, jednak zawsze warto to zweryfikować. Jeśli jednak symptom powtarza się bądź występuje kilka objawów jednocześnie, prawdopodobieństwo, że dziecko jest krzywdzone wzrasta. Podejrzenie, że dziecko doświadcza przemocy jest szczególnie uzasadnione, gdy objawom towarzyszą określone zachowania rodziców lub opiekunów.

Sprawcami przemocy są najczęściej osoby z najbliższego otoczenia dziecka – rodzice/opiekunowie, inni dorośli członkowie rodziny, osoby z kręgu znajomych. Mogą to być również rówieśnicy lub osoby dorosłe pracujące w instytucjach, w których przebywa dziecko. Najrzadziej sprawcami przemocy wobec dzieci są osoby zupełnie przypadkowe, nieznane dziecku ani jego otoczeniu.

Przemoc wobec dzieci nie jest ściśle powiązana ze statusem społecznym czy materialnym rodziny; może zdarzyć się w każdym środowisku. Osoby, które krzywdzą dzieci, starają się to ukryć, zwłaszcza jeśli zdają sobie sprawę z tego, że to, co robią, jest niewłaściwie. Takie osoby zachowują się często wobec otoczenia w przykładowy, niebudzący podejrzeń sposób.

Część osób krzywdzi dzieci, nie zdając sobie sprawy z tego, że to, co robią, jest niewłaściwe i może mieć poważne skutki. Może to być na przykład stosowanie kar fizycznych, potrząsanie niemowlęciem czy zawstydzanie lub krytyka dziecka. Takie osoby zwykle nie ukrywają swojego zachowania.

Zachowania dziecka, które mogą być sygnałem, że dziecko jest krzywdzone:

- Wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka – wycofanie, zubożenie lub nadmierne pobudzenie, problemy w regulacji emocji, które trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami.
- Dziecko zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe.
- Wyraźnie odmienne zachowanie dziecka w obecności rodzica/opiekuna oraz w towarzystwie pozostałych osób.
- Dziecko boi się rodzica/opiekuna.
- Długotrwały, silny, niemożliwy do ukojenia płacz.
- Opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym.
- Strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój.
- Problemy ze snem, koszmary sennie, lęk przed zasypianiem.
- Moczzenie, moczzenie nocne, zanieczyszczanie kalem.
- Zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty.
- Powtarzające się lub przymusowe zachowania seksualne.
- Dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną).
- Przejawy zachowań seksualnych u dzieci przed okresem dojrzewania, np. zachowania odtwórcze, w tym kontakt ustno-genitalny z innym dzieckiem lub lalką, dotykanie lub prośenie o dotykanie okolic narządów płciowych, wkładanie lub próba włożenia przedmiotu, palca lub penisa do pochwy lub odbytu innego dziecka.
- Niechęć do przebijania się w towarzystwie innych.
- Samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Na jakie zachowania ze strony rodzica/opiekuna warto zwrócić uwagę?

- Ignoruje urazy fizyczne u dziecka lub przypisuje odpowiedzialność za ich powstanie osobie trzeciej lub podaje przyczyny powstania urazu niespójne z objawem.
- Wykazuje brak (lub nadmiar) zainteresowania stanem zdrowia dziecka.
- Nie reaguje na płacz, ból dziecka, nie okazuje emocji podczas opowiadania o dziecku.
- Jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka, a w szczególności niemowlęcia.
- Ma negatywne lub wrogie nastawienie do dziecka, odrzuca je lub robi z niego kozła ofiarnego, obwinia za przemoc („to jego wina”, „ona mnie sprowokowała”).
- Ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem (wysokie wymagania wobec obowiązku szkolnego, brak akceptacji błędów, oczekiwanie wykonywania zadań lub podejmowania zachowań, na które dziecko nie jest jeszcze gotowe).
- Stosuje groźby, surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne.
- Wykorzystuje dziecko do zaspokajania potrzeb osoby dorosłej (np. poprzez angażowanie go w spory między opiekunami lub stawianie w roli opiekuna i powiernika osoby dorosłej).
- Nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji dziecka (np. angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem, nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji).
- Przejawia nadopiekuńczość wobec dziecka, izoluje je od rówieśników, kontroluje każdą jego aktywność.
- Przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym, np. podczas zabawy z dzieckiem.
- Jest bezradny życiowo, niezaradny lub w stanie zdrowia uniemożliwiającym zadbanie o potrzeby dziecka.
- Nadużywa alkoholu i środków psychoaktywnych.
- Stosuje przemoc wobec innych członków rodziny.

Objawy fizyczne na ciele dziecka:

- pręgi na plecach, nogach i rękach;
- złamania;
- wybicia palców;
- pęknięcia skóry;
- strupy w miejscach przyczepu małżowin usznych do czaszki;
- krwawe wylewy do obu gałek ocznych;
- ślady po przypalaniu papierosem, przypominające pozostałości po ospie;
- zasinienia na ciele dziecka, szczególnie takie, kiedy jeden ślad pokrywa się z drugim;
- liczne, na różnym etapie gojenia, znaki odbitej dłoni na ciele dziecka;
- krwawe sine ślady na podszewkach stóp.

Objawy fizyczne wykorzystania seksualnego:

- Ciąża, która powstała u osoby poniżej 15. r.ż.;
- choroby przenoszone drogą płciową;
- obecność nasienia w otworach ciała dziecka;
- urazy genitaliów i odbytu dziecka;
- infekcje i stany zapalne okolic intymnych, zwłaszcza nawracające.

Symptomy wynikające z zaniedbania:

- Dziecko jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie, nie jest prawidłowo pielęgnowane (np. pozostawiane przez długi czas w zabrudzonych pieluchach).
- Dziecko nie otrzymuje odpowiedniej opieki medycznej (np. nie jest szczepione, nie ma okularów, nie otrzymuje zaleconych leków).
- Dziecko jest ubrane nieadekwatnie do pogody.
- Dziecko opuszcza się w nauce, jest często nieobecne w szkole czy przedszkolu.
- Dziecko nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom.
- Dziecko przebywa w otoczeniu nieprzystosowanym do swojego etapu rozwojowego,

**KARTA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO LUB JEGO
KRZYWDZENIA**

Data i miejsce sporządzenia dokumentu		
Imię i nazwisko małoletniego, wobec którego zachodzi podejrzenie krzywdzenia lub krzywdzenie		
Osoba zgłaszająca	Imię i nazwisko	
	Dane do kontaktu	
	Stopień pokrewieństwa	
	Źródło wiedzy lub informacji o przemocy	
Data zgłoszenia		
Forma zgłoszenia	Osobista/pisemna, ustna, listowna, itp. ...	
Fakty i informacje wskazujące na krzywdzenie małoletniego		
Inne informacje nt. małoletniego, jego rodziny		
Wskazanie potencjalnej osoby stosującej przemoc wobec małoletniego		
Data i podpis osoby zgłaszającej	Data i podpis pracownika przyjmującego zgłoszenie	

co zagraża jego bezpieczeństwu.

➤ Dziecko, którego stopień rozwoju na to nie pozwala, w szczególności dziecko poniżej 7 roku życia, pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej (pozostawienie dziecka w wieku poniżej 7 lat samego w domu, jako dopuszczenie do jego przebywania w warunkach niebezpiecznych dla zdrowia człowieka, stanowi wykroczenie z art. 106 Ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2119). Wykroczenie to może popełnić wyłącznie osoba mająca obowiązek nadzoru lub opieki nad dzieckiem. W przypadku starszych dzieci odpowiedzialność będzie oceniana indywidualnie, w zależności od tego, czy osoba pozostawiona była w stanie rozpoznać lub obronić się przed niebezpieczeństwem, które mogło (lecz nie musiało) zagrażać jego zdrowiu. Popelnienie wykroczenia ma charakter formalny, tzn. wystarczy dopuszczenie do przebywania dziecka w takich okolicznościach, żaden skutek w postaci np. uszczerbku na zdrowiu nie musi zaistnieć, aby można było mówić o odpowiedzialności z tego artykułu)*

** Załącznik opracowano na podstawie materiałów edukacyjnych i szkoleniowych Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę*

**PROTOKÓŁ INTERWENCJI
W PRZYPADKU STWIERDZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA
LUB KRZYWDZENIA MAŁOLETNI**

Data i miejsce sporządzenia dokumentu	
Imię i nazwisko małoletniego, wobec którego zachodzi podejrzenie krzywdzenia lub krzywdzenie	
Data podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego oraz miejsce zdarzenia	
Osoba/osoby podejrzane o krzywdzenie lub krzywdzące małoletniego	
Osoby i instytucje, które zostały powiadomione, w tym formy interwencji, m.in.: powiadomienie ośrodka pomocy społecznej, policji, sądu rodzinnego, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”	
Data i opis udzielonej pomocy, formy otoczenia opieką małoletniego bezpośrednio po stwierdzeniu lub podejrzeniu incydentu, w tym we współpracy z koordynatorem, pedagogiem, informacje o ewentualnym powiadomieniu pogotowia, policji, stwierdzeniu konieczności badania lekarskiego	
Informacja ze spotkania z rodzicami lub opiekunami.	

Zaplanowane działania i formy pomocy.	
Imiona i nazwiska oraz czytelne podpisy osób sporządzających protokół.	

**REJESTR ZDARZEŃ PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA
MAŁOLETNIEGO**

Lp.	Imię i nazwisko małoletniego	Data i miejsce interwencji, osoba/by interweniująca	Rodzaj krzywdzenia, osoba podejrzana o krzywdzenie lub krzywdząca	Zastosowane procedury i formy pomocy małoletniemu	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis Koordynatora

**Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami ochrony dzieci przed krzywdzeniem
w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie**

Ja niżej podpisany/a

(imię i nazwisko)

oświadczam, że zapoznałam/em się ze Standardami ochrony dzieci przed krzywdzeniem
obowiązującą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie i przyjmuję ją
do realizacji.

2

Monitoring Standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem – ankieta

l. p.	Pytanie	Tak	Nie
1.	Czy zapoznałeś się z dokumentem <i>Standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem</i> ?		
2.	Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?		
3.	Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?		
4.	Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w <i>Standardach ochrony dzieci przed krzywdzeniem</i> przez innego pracownika?		
5.	Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące <i>Standardów ochrony dzieci przed krzywdzeniem</i> ? (wpisz poniżej)		

Uwagi/poprawki/sugestie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

